

„Непрѣстанно се питае, дали народитѣ, които искатъ да „добиятъ своята независимостъ или да прѣобразуватъ своитѣ „учреждения, сж способни да станатъ свободни. Жално би било „отистина да се остави това възражение да прѣвъзмогне про- „тивъ великодушнитѣ усилия на страни дълго врѣме угнетявани „отъ тиранията. Трѣбало би наистина въ такъвъ случай човѣ- „чеството да се откаже, ако би се позволило така на деспотизма „да се ползува отъ собствената си вина и да прѣдстави своитѣ „явни злодѣяния като титулъ за подкрѣпление на правата си. „Било би отистина чудно прѣвърщане на справедливостта, ако „се позволяваше на деспотическитѣ правителства да дойдатъ да „кажатъ: „Виждате, какъ нашитѣ народи сж станали невѣжи, „низки, фалшиви и жестоки подъ нашата властъ; прочее, ние „имаме право да ги задържимъ въ едно вѣковно подчинение и „въ едно постоянно робство“. Но не! Когато ме питатъ, дали „този или другъ народъ е въ състояние да бжде свободенъ, азъ „питаамъ отъ моя страна: има ли единъ човѣкъ, създаденъ съ „свойства да бжде деспотъ? Отговорътъ естествено е слѣдниятъ: „Нѣма ни единъ ни мусулманинъ, ни християнинъ, ни въ Гърция, „ни въ Колумбия. Свойствено на деспотизма е, дѣто и да се „появи отвратителниятъ му образъ, да създава злини, които се „приструва, че оплаква. И, при всичко че ония, които за първи „пжтъ се освобождаватъ отъ веригата, носятъ на лицето си бѣ- „лѣзитѣ на срамнитѣ брѣнки, тия бѣлѣзи, обаче, изчезватъ, и, „яростта на освободения плѣникъ веднажъ минала, отмѣстител- „ността на роба ще отстъпи прѣдъ добродѣтелитѣ на свободния „човѣкъ.

„Отъ друга страна, увѣдомяватъ ни, че е наистина же- „лательно да се прѣобразуватъ абсолютничнитѣ монархии въ Ев- „ропа, но че революциитѣ се придружаватъ съ насилствени „и оскърбителни (d'outrages) дѣла. Тѣй е наистина; но, върху „кого трѣба да се хвърли и тукъ бламажътъ за тия дѣла? Върху „ония ли, които сж станали съ оржие въ ржцѣ за свободата, „но които не сж могли да въздържатъ буйността на единъ „народъ внезапно отърванъ отъ едно несносно иго, или върху „ония, които сж продължавали отъ година на година и отъ день на „день да трупатъ жестокитѣ оскърбления, що сж упражнявали „върху многочисленитѣ класи на единъ народъ, и да поддър- „жатъ чрѣзъ сила чудовищнитѣ неправди, що сж вършили за „просто удоволствие и по каприции? Върху ония ли, които